

INSOLVENTNOST I FUDBALSKI KLUBOVI

Insolventnost fudbalskih klubova je problem koji je aktuelan u svim zemljama. Razlozi za finansijsku krizu fudbalskih klubova u Srbiji su brojni i različiti. Oni su vezani za slabe rezultate reprezentacije, zatim, slabe rezultate klubova u evropskim takmičenjima, sumnje u nameštanje rezultata, prodaju fudbalera, mali broj gledalaca na stadionima, kao i na ranije dugove klubova. U Srbiji ova materija se reguliše Zakonom o sportu, Zakonom o stečaju i Zakonom o udruženjima. Međutim, to je učinjeno na nekompletan način. Jedan od predloga za izlazak fudbalskih klubova iz finansijske krize se odnosi na postupak reorganizacije. Ona omogućava da klubovi plate dugove u određenom vremenskom periodu i da nastave svoje takmičenje. U radu su predstavljena neka rešenja iz hrvatskog zakonodavstva, kao i slučaj reorganizacije jednog fudbalskog kluba iz te zemlje. Takođe, autor posvećuje pažnju i sve češćim slučajevima insolventnosti fudbalskih klubova u Velikoj Britaniji. Predstavljen je i postupak administracije u ovoj zemlji koji omogućava klubovima da plate dugove i nastave takmičenje.

Ključne reči: insolventnost, fudbalski klubovi, stečaj, reorganizacija, udruženje, administracija, sportsko privredno društvo.

I Uvod

Pitanje insolventnosti fudbalskih klubova se, kod nas, često postavlja. Različiti razlozi su doprineli da veliki broj klubova u srpskom fudbalu ima velike teškoće u funkcionisanju. Oni se odnose na slabe rezultate reprezentacije, zatim, slabe rezultate klubova u evropskim takmičenjima, sumnje u nameštanje rezultata, preranu prodaju fudbalera, mali broj gledalaca na stadionima (što je posledica i lošeg standarda građana), kao i na ranije dugove klubova koji nisu plaćeni. Ovo pitanje je kod nas mnogo osetljivije, nego u ligama drugih zemalja, imajući u vidu da nekoliko klubova ima ogroman značaj, kako za navijače, tako, još više, za državu. Tu mislim, pre svega, na Crvenu zvezdu, Partizan i Vojvodinu. Ti klubovi nisu samo fudbalske organizacije, oni su brendovi (naročito prva dva navedena), oni imaju iza sebe armije navijača i poštovalaca, oni predstavljaju zaštitni znak naše države, ali su i oni dospeli u finansijske teškoće, prouzrokovane navedenim razlozima. Kako je moguće da su ovi klubovi, koji su bili prvaci sveta, Evrope i finalisti Kupa šampiona, dospeli u ovu situaciju, predstavlja pitanje, na koje mi nećemo dati odgovor, jer to nije tema ovog rada. Međutim, ono čime ćemo se baviti, odnosi se na mogućnost da ovi klubovi, kao i drugi koje nismo pomenuli, izađu iz teških problema, a da ne budu ugašeni, odnosno, da se ne „sele“ u niže lige. Naravno, mora se reći da je u najvećim problemima srpski najtrofejniji fudbalski klub Crvena Zvezda, koji predstavlja zaštitni znak Srbije, koji ima najveći broj navijača i gledalaca i koji, nakon osvajanja Kupa šampiona Evrope i titule prvaka sveta, ulazi u finansijske probleme. Da li je stečaj rešenje

ili se mora naći neki drugi model, koji će doprineti da klub i dalje funkcioniše i koji će doprineti da se vrate dugovi poveriocima. Naravno, ovo se odnosi i na druge klubove, koji mogu biti u sličnoj situaciji, ali koji, za sada, finansijski, da kažem, funkcionišu.

Analiziraćemo, u vezi sa navedenim odredbe Zakona o sportu Republike Srbije (dalje: ZS)⁴³, odnosno, mogućnost pokretanja stečajnog postupka protiv sportskih organizacija, a, samim tim, i fudbalskih klubova, kao i eventualne mogućnosti da se protiv kluba pokrene neka druga vrsta postupka, odnosno, da se klubu omogući šansa i da vrati dugove i da nastavi da igra utakmice. No, posvetićemo pažnju i nekim rešenjima u susednoj Hrvatskoj, čija reprezentacija ima uspeha, ali klubovi, osim jednog, nemaju, odnosno, mnogi od njih su, takođe, u teškoj situaciji. Ono što će posebno biti zanimljivo, odnosi se na situacije vezanih za neizvršavanje obaveza od strane fudbalskih klubova u drugim zemljama, pre svega, u Velikoj Britaniji, odnosno, u ligama Engleske i Škotske. Mnogi veliki klubovi nisu bili ili nisu, još uvek, pošteđeni od mogućnosti da odu u stečaj, odnosno, da se protiv njih pokrene neki drugi postupak, koji bi im omogućio nastavak egzistencije.

II Regulisanje insolventnosti fudbalskih klubova u domaćem zakonodavstvu

ZS predviđa opštu odredbu, koja definiše da se nad sportskim udruženjem koje je nesposobno za plaćanje sprovodi stečajni postupak, u skladu sa Zakonom o stečaju (dalje: ZST)⁴⁴. Na upis u Registar podataka koji se odnose na stečaj sportskog udruženja shodno se primenjuju odredbe zakona kojim se uređuje stečajni postupak, i to odredbe o upisu u nadležni registar odluka iz stečajnog postupka. Ako je nad sportskim udruženjem sproveden stečajni postupak, organ koji je taj postupak sproveo, u roku od 15 dana od dana okončanja postupka, dostavlja Agenciji dokaz o tome, nakon čega se, po službenoj dužnosti, sprovodi brisanje udruženja iz Registra⁴⁵. Ono što je ZS propustio, odnosi se na postupak reorganizacije, koji je predviđen odredbama ZST. Kad smo rekli, propustio, mislimo na jasno navođenje te činjenice. Ipak, ako pažljivo pogledamo odredbu ZS, videćemo da se u njoj određuje primena ZST, što znači da je moguća i reorganizacija. Kad govorimo o reorganizaciji, mislimo na reorganizaciju u stečaju, koja je i predviđena odredbama ZST. Naravno, postoji i dobrovoljna reorganizacija, koja predstavlja dogovor dužnika i poverilaca pre pokretanja stečajnog postupka. Upravo se na dobrovoljnu reorganizaciju odnosi odredba koja kaže da „Sportske organizacije, sportski savezi i sportska društva mogu da raspolažu nepokretnostima u društvenoj, odnosno državnoj svojini na kojima imaju pravo korišćenja, odnosno donose odluke o smanjenju ili povećanju kapitala, reorganizaciji ili restrukturiranju, investicionom ulaganju, prodaji dela imovine, zalaganju stvari ili uspostavljanju hipoteke, dugoročnom zakupu, raspolaganju potraživanjima, uzimanju ili odobravanju kredita ili izdavanju garancija, van toka redovnog poslovanja, samo uz saglasnost Vlade, na predlog Ministarstva.“⁴⁶

43 Zakon o sportu Republike Srbije, Sl.glasnik R.Srbije br. 24/2011 i 99/2011

44 Zakon o stečaju Republike Srbije, Sl.glasnik R. Srbije, br. 104/2009, 99/2011, dr.zakon i 71/2012 – odluka US

45 Član 92 ZS

46 Član 189 ZS

Da bi mogli da govorimo o stečaju fudbalskih klubova, koji su organizovani kao sportske organizacije, moramo da definišemo iste. Naime, sportska organizacija se može osnovati kao udruženje ili kao privredno društvo, u skladu sa ZS, ali na pitanja koja nisu uređena u ZS, primenjuju se odredbe zakona koji se odnose na udruženja, odnosno privredna društva⁴⁷. Sportsko udruženje predstavlja dobrovoljnu nedobitnu organizaciju koja je zasnovana na slobodi udruživanja više fizičkih i pravnih lica, koja je organizovana na osnovu statuta i radi ostvarivanja zajedničkog cilja u oblasti sporta. Ali, u istoj odredbi se u ZS govori o ortakluku, kojim se definišu spontana i privremena povezivanja radi ostvarivanja određenih sportskih ciljeva⁴⁸.

I Zakon o udruženjima (dalje: ZU)⁴⁹ na isti način reguliše pokretanje stečaja kao i ZS. Naime, na udruženjem koje je trajnije nesposobno za plaćenje sprovodi se stečajni postupak u skladu sa ZST. Nakon zaključenja stečajnog postupka, udruženje se briše iz Registra. Dalje, ZU određuje da se definiše shodna primena ZST⁵⁰.

ZS predviđa da se može osnovati sportsko privredno društvo od strane fizičkih i pravnih lica. Sportsko privredno društvo može da obavlja sportsku aktivnost i sportsku delatnost ako ispunjava uslove po ZS i ako se te aktivnosti i delatnosti obavljaju kao pretežna delatnost sportskog privrednog društva⁵¹. ZS predviđa i preduzetnika koji se bavi stručnim radom u oblasti sporta i mora da ima odgovarajuće sportsko zvanje⁵². Sportsko privredno društvo, kao i preduzetnik mogu se baviti poslovima posredovanja prilikom prelaska sportiste iz jedne u drugu sportsku organizaciju, ako ima angažovano lice sa odgovarajućim sportskim zvanjem i ako ima dozvolu za rad izdatu od strane nadležnog nacionalnog granskog sportskog saveza⁵³.

ZS, znači, predviđa pokretanje stečajnog postupka protiv sportske organizacije, koja se briše iz registra, ako dođe do zaključenja stečajnog postupka. Primenjuju se sva pravila ZST, što znači da se primenjuju i odredbe o uslovima za pokretanje stečajnog postupka, njegovim posledicama, položaju poverilaca i njihovoj isplati. No, ZS određuje da se sportska organizacija može osnovati i kao udruženje i kao sportsko privredno društvo. Udruženje se definiše kao nedobitna organizacija, dok se sportsko privredno društvo ne definiše na takav način, već zakonodavac upućuje na propise o privrednim društvima iz čega možemo zaključiti da se sportsko privredno društvo i osniva u jednom od oblika koji je predviđen tim propisima. Ako su sportska udruženja nedobitna, onda su sportska privredna društva lukrativnog karaktera, ako imamo u vidu prirodu propisa o privrednim društvima. U svakom slučaju, na oba oblika sportske organizacije se primenjuje opšti stečajni postupak. No, ZS određuje da i sportsko udruženje može da osnuje sportsko privredno društvo i da na njega prenese prava i obaveze u pogledu učešća u određenom rangu takmičenja i prava i obaveze prema određenim sportskim i drugim licima. Tada, novoosnovano sportsko privredno društvo odgovara za obaveze

47 Član 31 ZS

48 Član 34 ZS

49 Zakon o udruženjima Republike Srbije, Sl.glasnik R. Srbije, br. 51/2009 i 99/2011 – dr.zakoni

50 Član 58 ZU

51 Član 94 ZS

52 Član 95 ZS

53 Član 96 ZS

sportskog udruženja, koje je njegov osnivač za obaveze nastale pre svog osnivanja. Nije u pitanju transformacija, već osnivanje nove sportske organizacije koja preuzima prava i obaveze osnivača. Time se jasnije mogu definisati prava i obaveze u klubu.

Postoje određeni nedostaci vezani za regulisanje stečaja sportskih organizacija. Tu mislimo, pre svega, na primenu istih pravila o pokretanju stečajnog postupka i na sportska udruženja i na sportska privredna društva, kao i na nepotpuno regulisanje privatizacije sportskih organizacija i njihovog statusa nakon privatizacije. To je, naročito, bitno za fudbalske klubove, imajući u vidu jedan slučaj vezan za klub koji se takmiči u Super ligi Srbije.

A. Insolventnost i trajnija nesposobnost za plaćanje

Da bi mogli da govorimo o finansijskim problemima kluba, odnosno, kada je on nesposoban za plaćanje, moramo da definišemo insolventnost u odnosu na trajniju nesposobnost za plaćanje. Zakonodavac je poistovetio nesposobnost za plaćanje i insolventnost. Nesposobnost za plaćanje nije uvek uslov za pokretanje stečajnog postupka. Neki autori kažu da je insolventnost dokazana dužnikova nesposobnost za plaćanje njegovih dospelih imovinskih, odnosno novčanih obaveza.⁵⁴ Mislimo da treba praviti razliku između ova dva pojma.⁵⁵ A prema sudskoj praksi, sam gubitak iskazan u završnom računu na kraju poslovne godine nije osnov za pokretanje postupka prinudne likvidacije (stečaja).⁵⁶ Što se tiče trajnije nesposobnosti za plaćanje, ona postoji, kada dužnik, svoju novčanu obavezu ne može da izmiri po proteku dužeg perioda. Sud procenjuje, koji je to period, ali, uz prethodnu procenu okolnosti, zbog kojih dužnik nije mogao da izmiri svoje obaveze. ZST reguliše i stečajne razloge i trajniju nesposobnost za plaćanje.⁵⁷ Trajnija nesposobnost za plaćanje postoji ako dužnik ne može da izvrši svoje novčane obaveze u roku od 45 dana od dana dospelosti obaveze, kao i ako dužnik potpuno obustavi sva plaćanja u neprekidnom trajanju od 30 dana.

ZST definiše i preteću nesposobnost za plaćanje, koja će postojati, ako dužnik učini verovatnim da svoje već postojeće novčane obaveze neće moći da ispuni po dospeću. Naravno, može se kritikovati ova odredba, imajući u vidu napred navedenu definiciju i insolventnosti i trajnije nesposobnosti za plaćanje. No, još više se može kritikovati definicija prezaduženosti koju određuje ZST kao stanje kada je pasiva dužnika (njegove obaveze), veća od njegove aktive (imovine kojom raspolaže). To, pogotovo, moramo imati u vidu kada su u pitanju fudbalski klubovi, navodeći da svaka trajnija nesposobnost za plaćanje ili prezaduženost neće automatski dovesti do pokretanja stečajnog postupka.

54 Lazarević A., Osnovi izvršnog postupka sa stečajnim postupkom i prinudnom likvidacijom preduzeća, Skoplje, 1956, str. 298.

55 Barč R., Osnovi prava poravnanja i stečajnog prava, Beograd, 1939, str. 14

56 Grupa autora, redakcija Popović S., Osnovni Zakon o preduzećima i Zakon o prinudnom poravnanju i stečaju, Beograd 1970, Rešenje Višeg Privrednog suda u Novom Sadu, Sl.495/64, 19.06.1964., str.385.

57 Član 11 ZST

B. Reorganizacija i fudbalski klubovi

Jedna od mogućnosti za izlazak fudbalskog kluba iz finansijske krize i izvršenje njegovih obaveza prema poveriocima je postupak reorganizacije. Ovaj institut se spominje u ZS, ali kao dobrovoljna reorganizacija, odnosno kao dogovor poverilaca i dužnika pre pokretanja stečajnog postupka, kao pokušaj za izbegavanje tog postupka. Postupak reorganizacije stečajnog dužnika predstavlja mogućnost za nastavak njegovog poslovanja, iako je protiv njega pokrenut stečajni postupak. U postupku reorganizacije se podnosi plan reorganizacije ili stečajni plan, koji je glavni akt tog postupka i od čije sadržine zavisi, da li će stečajni dužnik nastaviti sa radom ili će biti nastavljen stečajni postupak protiv njega. O tome, pre svega, odlučuju poverioci. Plan reorganizacije pruža široke mogućnosti za definisanje statusa stečajnog dužnika, nakon otvaranja stečajnog postupka, ukoliko se pojavi mogućnost opstanka tog dužnika i ukoliko se postupak reorganizacije uspešno sprovede. Mogućnost opstanka stečajnog dužnika, zavisi, na prvom mestu, od predloga plana reorganizacije, odnosno od mera reorganizacije, koje su raznovrsne, ali one moraju biti opravdane, tj. mora postojati šansa da se one sprovedu u postupku reorganizacije.

Ako se plan reorganizacije podnosi istovremeno sa predlogom za pokretanje stečajnog postupka njegov naziv se, prema ZST, menja u unapred pripremljen plan reorganizacije.⁵⁸ Ako stečajni dužnik istovremeno sa podnošenjem predloga za pokretanje stečajnog postupka podnese unapred pripremljen plan reorganizacije, u predlogu se mora jasno naznačiti da se predlaže pokretanje stečajnog postupka reorganizacijom, u skladu sa unapred pripremljenim planom reorganizacije. Unapred pripremljeni plan reorganizacije znači u suštini poziv da se pregovara o planu reorganizacije sa poveriocima i traži prihvatanje tog plana pre podnošenja prijave za stečaj, a imajući u vidu da sa poveriocima vrlo brzo dogovor može biti postignut, iz stečaja se izlazi vrlo brzo. Tri razloga su motivišući za izbor unapred pripremljenog plana reorganizacije, a to su dogovor poverilaca, izbegavanje potpunog prestanka delatnosti i očuvanje poslovanja.⁵⁹ Videćemo kasnije da hrvatsko zakonodavstvo predviđa ovaj postupak za fudbalske klubove. Sigurno je da bi ovaj institut bio jedno od rešenja za naše fudbalske klubove. Primena prihvaćenog plana reorganizacije je vezana za određeni period. Ukoliko taj plan, u tom periodu, ne bude izvršen, pokreće se stečajni postupak. Reorganizacija je šasna za fudbalske klubove, ali šansa koja je vezana za određeno vreme.

C. Privatizacija klubova – FK Čukarički Stankom

Protiv FK „Čukarički Stankom“ bio je pokrenut stečajni postupak, koji se obustavio zbog prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica. Protiv stečajne mase se nastavio stečajni postupak, a novac koji je dobijen prodajom kluba je ušao u stečajnu masu. Za potraživanja prema stečajnom dužniku koja su nastala do obustave stečajnog postupka, ni stečajni dužnik ni njegov kupac ne odgovaraju poveriocima. Agencija za privatizaciju je organizovala javno nadmetanje radi prodaje FK „Čukarički Stankom“, a za učešće na javnom nadmetanju bilo je potrebno uplatiti depozit od 4.090.000 dinara. Stečajni

⁵⁸ Član 155. stav 4. ZST

⁵⁹ Spasić S., Reorganizacija, Beograd 2009., str. 5; M. Jovanović-Zattila, V. Čolović, Stečajno pravo, Niš 2013., str. 172–173

dužnik FK „Čukarički Stankom“ se prodavao kao pravno lice, što znači da će se imovina prodavati u celosti. Inače, nad stečajnim dužnikom DP FK „Čukarički Stankom“ u stečaju iz Beograda otvoren je stečajni postupak 12. novembra 2011.godine. U Privrednom sudu u Beogradu održano je poverilačko ročište i ispitno ročište. Na poverilačkom ročištu doneta je odluka da se postupak stečaja nastavi unovčenjem imovine stečajnog dužnika. Na dan otvaranja stečaja, ukupan iznos blokade tekućih računa je iznosio - glavni dug 593.900.000 dinara i kamate 693.500.000 dinara, ukupno 1,3 milijardi dinara. Rešenjem SO Čukarica iz 1965. godine SD „Čukarički“ koristi sportski centar na Banovom brdu u Beogradu, a 1993.godine SD daje fudbalsko igralište na upotrebu i održavanje FK Čukarički. Prodaja se, pre svega, odnosi na licencu za takmičenje u Prvoj ligi. Stadion je u vlasništvu sportskog društva opštine Čukarica, koja nije u stečaju. Kupac neće smeti da menja ime kluba, koji će nastaviti normalno da funkcioniše. Čukarički Stankom je prodat za 10.235.200 dinara kupcu ADOC d.o.o. iz Beograda⁶⁰. FK Čukarički se, u vreme pisanja ovog rada⁶¹, nalazi visoko na tabeli Jelen Super Lige Srbije (3.mesto), iako se godinama, uglavnom, borio za opstanak ili se takmičio u nižem rangju.

III Regulisanje insolventnosti fudbalskih klubova u Hrvatskoj

Posvetićemo pažnju samo nekim elementima vezanim za primenu hrvatskog zakonodavstva u ovoj oblasti. Hrvatski Zakon o sportu (dalje: ZSH)⁶² predviđa određene povlastice za sportske klubove. Naime, oni imaju izuzetan položaj u odnosu na sva ostala fizička i pravna lica na koja se primenjuju odredbe stečajnog zakonodavstva. Sportski klubovi, za koje je evidentno da godinama ne ispunjavaju uslove za stečaj, dobijaju još jednu šansu koja se sastoji u mogućnosti transformisanja u sportsko akcionarsko društvo, a ako u tome ne uspeju, onda će, tek tada, otići u stečaj. Time je ZSH *lex specialis* u odnosu na stečajno zakonodavstvo. Drugo, što se tiče povlašćenog položaja sportskih klubova, odnosi se na prolongiranje isplate potraživanja Republike Hrvatske i pravnih lica koja su, pretežno, u državnoj svojini, odnosno u kojima država ima većinski udeo, odnosno paket akcija za koji nije utvrđen profesionalni status na rok od pet godina. Treće, povoljnost predstavlja i činjenica da su potraživanja Republike Hrvatske za neplaćene obaveze velikim delom zastarela, pa će gubitak morati da plate poreski obveznici. Time se dug socijalizuje. Zatim, povlasticom bi se mogla nazvati i mogućnost da Republika Hrvatska, kao i pravna lica u kojima država ima većinski udeo ili većinsko pravo glasa, svoja potraživanja prema klubovima prenesu na jedinice lokalne samouprave na čijoj se teritoriji nalazi sedište kluba na osnovu posebnog ugovora o prenosu. Najzad, Zakon je omogućio da jedinice lokalne samouprave ugovorom, na duži rok, bez naknade, daju

60 Stečajni oglasi, <http://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/010612/stecajevi.pdf>, 10. 03. 2014.; Agencija za privatizaciju, <http://www.priv.rs/Privatization+Agency+/9314/DP+FK+CUKARICKI+STANKOM,+u+stečaju+oglasava+prodaju+stečajnog+dužnika+kao+pravnog+lica+javnim+nadmetanjem.shtml>, 10. 03. 2014.

61 Mart 2014.

62 Zakon o sportu Republike Hrvatske, Narodne novine br. 71/06, 150/08, 124/11, 86/12, 94/13

klubovima koji su transformisani u sportsko akcionarsko društvo pravo korišćenja sportskih objekata, čiji su oni vlasnici⁶³.

Da bi jedan fudbalski klub nastavio da se takmiči, iako je u insolventnom statusu, neophodno je predvideti modele koji bi to omogućili. Jedan od modela, koji smo već pomenuli, a koji ZSH predviđa, jeste transformacija sportskog kluba – udruženja za takmičenje (kako ZSH definiše sportski klub) u sportsko akcionarsko društvo (športsko dioničko društvo – š.d.d.). No, ZSH predviđa da je nužan uslov za transformaciju stečaj, ako se radi o profesionalnom sportskom klubu u fudbalu, košarci i rukometu, a za koje je izdato rešenje o upisu u Registar profesionalnih sportskih klubova. Najvažniju ulogu u potvrđivanju postojanja uslova za pokretanje stečajnog postupka ima revizor na osnovu čijeg izveštaja ministar rešenjem utvrđuje da su ispunjeni uslovu za obaveznu transformaciju. Protiv takvog rešenja je dozvoljeno vođenje upravnog spora. Ako se uspešno sprovede postupak obavezne transformacije, nastaje sportsko akcionarsko društvo kao pravni sledbenik sportskog kluba – udruženja za takmičenje, pa se upisuje u sudski registar. Sa druge strane, u registru udruženja će se sprovesti brisanje sportskog kluba – udruženja za takmičenje na osnovu odluke nadležnog organa. Nakon obavezne transformacije, sportski klub nastavlja da funkcioniše kao isto pravno lice i menja se njegov identitet. U pitanju je isti sportski klub koji je postojao i pre transformacije, samo se promenio njegov oblik i status. Poverioci koji nisu svoja potraživanja, nastala pre obavezne transformacije, pretvorili u ulog u sportskom akcionarskom društvu, uživaju punu pravnu zaštitu, jer mogu i dalje da ta potraživanja naplate, ako za to postoje zakonom utvrđeni uslovi, koji se odnose na mogućnost podnošenja predloga za pokretanje stečajnog postupka, zato što ne mogu naplatiti potraživanja. Ako postupak obavezne transformacije bude neuspešan, tada Ministarstvo, po službenoj dužnosti, podnosi zahtev za pokretanje stečajnog postupka, a sportski klub – udruženje za takmičenje trpi posledice u skladu sa pravilima nacionalnog sportskog saveza. Ista situacija će biti i ako sportski klub – udruženje za takmičenje ne sprovede postupak obavezne transformacije, iako se utvrdilo da po odredbama ZŠH, to mora da se učini. Postoje različiti razlozi koji se navode u prilog protivljenja stečajnom postupku, kao drugom modelu za sportske klubove. Ti razlozi su sledeći: - automatski prelazak u treći rang takmičenja, ako su u pitanju profesionalni fudbalski klubovi; - šteta zbog raskida ugovora sa fudbalerima; - prekid postojanja kluba koji ima dugogodišnju i bogatu tradiciju; - na kraju, stečajni postupak se, uvek, može pokrenuti, odnosno, i nakon postupka obavezne transformacije. Moramo reći da ne postoji valjana argumentacija za sve navedene razloge. Skloni smo da zaključimo da će se argumenti razlikovati u zavisnosti o kome je klubu reč. Zadnji razlog je, naročito, problematičan, imajući u vidu da se imovina kluba može smanjivati, pa bi onda pokretanje stečajnog postupka bilo bespredmetno. Što se tiče prelaska u niži rang takmičenja, ZŠH ne predviđa tu mogućnost, ako bi došlo do pokretanja stečajnog postupka. Zatim, pokretanje stečajnog postupka nije uvek razlog za raskid ugovora sa radnicima kluba, kao i ugovora sa igračima. Stečajni upravnik ima pravo na izbor, odnosno na zaštitu interesa kluba. On može, ali ne mora da raskine navedene ugovore, bez obzira da li se radi o zaposlenim ili igračima. Stečajni upravnik će, uz saglasnost stečajnog sudije

⁶³ Vuković A., Stečajni plan kao treći model za športske klubove, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, god. 48, 4/2011, Split 2011, str. 914

i stečajnih poverilaca, odrediti šta je interes kluba, s tim što ne sme da mu nanese štetu. Sledeće, pokretanjem stečajnog postupka ne prestaje da postoji pravno lice, odnosno, klub. Klub može da se briše iz registra tek onda kada se donese pravosnažno rešenje o zaključenju stečajnog postupka i tada klub prestaje da postoji kao pravno lice. Iako je pokrenut stečajni postupak, to ne mora da znači, da će klub prestati da postoji. Moguće je pokrenuti postupak reorganizacije koji omogućava dogovor između stečajnog dužnika i stečajnih poverilaca o nastavku obavljanja delatnosti, tako da stečajni postupak ne mora, uvek, značiti i brisanje kluba iz registra⁶⁴.

A. Reorganizacija NK Split

Predstavićemo jedan slučaj iz hrvatske sudske prakse vezan za Nogometni klub Split. U pitanju je stanovište Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske iz rešenja br. XV Pž 2329/09-03 od 2. juna 2009. godine. Naime, rešenjem Trgovačkog suda u Splitu, otvoren je stečajni postupak protiv stečajnog dužnika Nogometnog kluba Split, sa danom 5.jula 2002.godine. Stečajni upravnik je, kao jedino ovlašćeno lice, podneo stečajnom sudiji i stečajnim poveriocima plan reorganizacije (stečajni plan). Nakon sprovedenog postupka, stečajni sudija je rešenjem od 8.septembra 2008.godine, potvrdio plan reorganizacije. Ali, na rešenje o potvrdi plana se žalio grad Split. Rešenjem Visokog trgovačkog suda RH br. Pž-6206/08 od 10. februara 2009.godine, žalba je odbačena kao nedopuštena. Na osnovu toga, stečajni sudija donosi rešenje o zaključenju stečajnog postupka, a 24.marta 2009.godine, rešenje je postalo pravosnažno. Dan ranije, grad Split je Trgovačkom sudu u Splitu podneo stečajnom upravniku novi predlog stečajnog plana. No, rešenjem od 25.marta 2009.godine stečajni sudija je odbacio novi stečajni plan podnesenog od grada Splita kao izlučnog poverioca, obzirom da je vlasnik stadiona Park mladeži u Splitu. Visoki trgovački sud RH je 2.juna 2009.godine doneo rešenje kojim je odbio žalbu grada Splita kao neosnovanu i potvrdio rešenje Trgovačkog suda u Splitu, sa obrazloženjem da samo stečajni upravnik može podneti stečajni plan, a ne i poverioci. Iz ovog slučaja se mogu izvući sledeći zaključci: - sigurno je da, tokom stečajnog postupka, na osnovu pozitivnih propisa, moguće pokrenuti postupak reorganizacije protiv sportskog kluba, - jedino stečajni upravnik može da, kao zastupnik stečajnog dužnika, podnese stečajnom sudiji i poveriocima stečajni plan; - ako se plan prihvati od strane poverioca i stečajnog sudije, koji potvrđuje plan, stvorene su sve pravne pretpostavke za zaključenje stečajnog postupka i ponovno i slobodno raspolaganje pravima i obavezama od strane subjekta, u vezi koga je i pokrenuta reorganizacija. Visoki trgovački sud nije prihvatio ni jednu žalbu koju je podneo grad Split, jer je grad Split izlučni poverilac, a plan reorganizacije se tiče samo stečajnih poverilaca. Izlučni poverioci ne mogu, samostalno, podnositi stečajni plan. U ovom predmetu, grad Split je mogao od Nogometnog kluba Split da traži predaju stadiona Park mladeži, jer vlasnik stvari, koja se nalazi kod stečajnog dužnika, može da zahteva predaju stvari, kao da stečajni postupak nije pokrenut. Nakon zaključenja stečajnog postupka, Nogometni klub Split je postao član Prve hrvatske nogometne lige, odnosno, prešao je u niži rang takmičenja⁶⁵.

64 Vuković A., nav.delo, str. 916-918

65 Vuković A., nav.delo, str. 919-920

Mora se reći, da stečajni plan kao najvažniji akt postupka reorganizacije, štiti i dužnika i poverioce, ali možda bude i predmet zloupotrebe. Zloupotreba će postojati, ako cilj reorganizacije nije „ozdravljenje“ dužnika i nastavak njegovog rada. Zloupotreba će postojati, ako se privileguju određena lica – poverioci, na štetu drugih.

IV Insolventnost fudbalskih klubova i postupak administracije u Engleskoj

Obzirom da se insolventnost fudbalskih klubova koji se takmiče u ligama Velike Britanije, posebno reguliše, posvetićemo pažnju situaciji vezanoj za probleme pojedinih klubova na Ostrvu. Veliki broj slučajeva insolventnosti u fudbalskim klubovima, kao što su slučajevi u Glazgov Rendžersu, Portsmouthu, Darlingtonu, postavlja pitanje trošenja iznad mogućnosti. U periodu od 1986. do 2008. beležimo veliki broj slučajeva insolventnosti, neki klubovi su prošli stečajni postupak više puta u toku ovog perioda. Nedavni izveštaji ukazuju na to da fudbalski klubovi u 13 liga imaju problema sa izvršavanjem obaveza. Koji su uzroci insolventnosti u fudbalskim klubovima u Britaniji? To su loše upravljanje klubovima i nesposobnost smanjivanja troškova. Zatim, slaba finansijska kontrola i nedovolje informacije o trošenju, odnosno, o finansijama i o stanju budžeta kluba. Jedan od problema je vezan i za obavezu da se plate i ostala primanja plate fudbalerima, zaposlenim i drugim klubovima, kako bi se taj klub takmičio u ligi. I ti iznosi moraju biti plaćeni u celosti⁶⁶.

Jedan od načina izlaska fudbalskog kluba iz krize kad su u pitanju lige na tlu Velike Britanije je administracija. Moramo znati da je poslovanje fudbalskog kluba, poslovanje sa novcem i da se prihodi dobijeni od prodaje ulaznica, prodaje dresova i suvenira kluba, sponzora mogu i moraju koristiti za ulaganje u tim, popravku i obnovu stadiona, kao i za prihod vlasnika kluba. Fudbalski klub čini jedinstvenu celinu u mnogim aspektima u odnosu na druga preduzeća. Ali, klubovi podležu istim zakonskim posledicama, kao i bilo koja druga vrsta delatnosti. Kreditna kriza je imala u Velikoj Britaniji veliki uticaj i na fudbalske klubove. Komercijalni prihod klubova koji se sastojao od iznosa koji su plaćali navijači za ulaznice, drastično je opao. Zbog toga se, u Velikoj Britaniji, postavilo pitanje nelikvidnosti klubova.

Ako fudbalski klub postane nelikvidan, uobičajeno je, u Britaniji, da se protiv njega pokrene postupak administracije. Ovaj postupak donosi i zakonske, ali i sportske posledice za klub, koji nema drugu opciju za izlazak iz finansijske krize. No, šta se podrazumeva pod administracijom? Administracija, koju mi možemo prevesti i kao uprava, je alternativni način poslovanja kluba u vanrednim okolnostima. To je način spasavanja kluba. Ovo je mnogo privlačniji način spasavanja kluba u odnosu na druge opcije, jer omogućava da klub preživi na zadovoljstvo i navijača i fudbalera. Fudbalski klubovi često projektuju budžet koji ne može da se održi zbog varirajućih prihoda. To se odnosi na prihod od ulaznica, zatim na prihod koji zavisi od uspeha u utakmicama, kao i druge prihode vazne za sponzore. Naravno, ako su loši rezultati, ispadanje iz lige može najviše da utiče na opstanak kluba. Ako prihod brzo opada, troškovi ne mogu biti smanjeni istim tempom, kao što je to slučaj u mnogim fudbalskim klubovima, gde ekstremno vi-

⁶⁶ Insolvency in Football?, <http://www.cooperwilliamson.co.uk/insolvency-in-football/>, 09. 03. 2014.

soke plate, koje su ugovorene, ne mogu biti isplaćene na vreme. Postoji snažna korelacija između klubova koji ispadaju iz lige i postupaka administracije koji se pokreću protiv njih. U Velikoj Britaniji je postupak administracije regulisan Zakonom o insolventnosti iz 1986.godine. Administracija, po odredbama ovog Zakona ima za cilj da omogući reorganizaciju strukture kluba, koja bi dovela do povoljnijeg finansijskog ishoda nego primena drugih (tradicionalnih) pravila. Administracija je postala popularna kod fudbalskih klubova, jer im omogućava nastavak rada i takmičenja. Nakon postupka administracije, fudbalski klubovi dobijaju novo rukovodstvo i novi bilans stanja.

Pomenuti Zakon o insolventnosti, kad je u pitanju administracija, predviđa sledeće. Prioritet će biti dat spasavanju kluba, kroz dogovor sa poveriocima. Naravno, prednost će imati privilegovani poverioci. No, moramo imati na umu da se u Velikoj Britaniji, moraju poštovati finansijski propisi koji su doneseni od strane Fudbalskog saveza, koji su, kad je u pitanju Britanija, u suprotnosti sa odredbama Zakona o insolventnosti. To se naročito odnosi na Fudbalski savez Premijer lige. Po tim propisima moraju biti isplaćeni tzv. „super“ poverioci u odnosu na preferencijalne poverioce koje predviđa navedeni Zakon. Ko su ti „super“ poverioci. To su sledeći subjekti: 1. Fudbaleri; 2. Menadžeri, 3. Drugi fudbalski klubovi; 4. Udruženje profesionalnih fudbalera; 5. Fudbalska liga; 6. FA Premijer Liga.

Kad je u pitanju, škotski fudbal je tokom leta 2013.godine doživeo administrativne promene spajanjem škotske Premijer lige i škotske fudbalske lige. Time je formirana Profesionalna liga i donesen je Pravilnik te lige. Npr., pravilo E1 predviđa oduzimanje 15 bodova, ako bi klub postao insolventan, što bi rezultiralo postupkom administracije. Ako klub „uđe“ u administraciju tokom sezone, kazna će se odmah primeniti, u toku te sezone. Ako se navedeno desi tokom leta, tokom pauze, kazna će se primeniti na sledeću sezonu, kao što je to bio slučaj sa Hartsom⁶⁷.

A. Podaci vezani za dugove, administraciju i ispadanje iz lige pojedinih engleskih klubova

U pomenutom periodu od 1986. do 2008.godine beležimo u engleskoj ligi 56 slučajeva insolventnosti. Tri kluba su iz Velsa, Njuport Kaunti, Reksam i Svonsi City. U tom periodu ne beležimo nijedan insolventan klub iz prvog ranga takmičenja, ali od drugog ranga do petog beležimo veliki broj (rang 2 – 13 klubova, rang 3 – 16, rang 4 – 19, rang 5 – 10). Pomenućemo neke od poznatijih klubova koji su ispali iz Premijer lige, a par godina kasnije ili, čak, iste godine ušli su u postupak administracije. Midlzbro je ispao iz lige 1982., a postupak administracije je počeo 1985. Dug je bio 2 miliona funti. Kristal Palas je ispao iz lige 1998., a iste godine je počeo postupak administracije. Dug – 9 miliona funti. Kvins Park Rendžers je ispao iz lige 1996., a 2000. počinje postupak administracije. Dug – 13 miliona funti. Bredford Siti ispada iz lige 2001., a administracija iste godine. Dug 33 miliona funti. Lester Siti i Ispvič Taun su isplai iz lige 2002., a iste godine je počeo postupak administracije. Dug je bio 40, odnosno, 35 miliona funti. Vimblon ispada 2000., a administracija počinje 2002. Dug – 20 miliona funti. Derbi Kaunti ispada

67 The Scottish Professional Football League - new insolvency rules, <http://www.lawinsport.com/blog/adam-lovatt/item/the-scottish-professional-football-league-new-insolvency-rules>, 20. 03. 2014.

2002., a administracija je pokrenuta 2003. Dug – 33 miliona. Lids Junajted ispada 2004., a administracija počinje 2006. Dug – 35 miliona. Iz navedenog vidimo da je ispadanje iz lige povezano sa pokretanjem postupka administracije. Očigledno je da klubovi moraju da procene rizik vezan, kako za ispadanje iz višeg ranga takmičenja, tako i za izmirenje dugova. Naročito se od 2003.godine povećava broj slučajeva insolventnih fudbalskih klubova⁶⁸.

*
* *

Stečaj fudbalskih klubova se razlikuje od stečaja drugih kompanija. Prvo, velika većina navijača veruje da imaju udela u klubu, samim tim što su navijači. Drugo, poverioci kluba potražuju svoje, a treće, tu su pravila nacionalnih liga. Pravila predviđaju oduzimanje bodova. No, da li možemo reći da bi oduzimanje bodova bilo najmanje štetno po klub. Važno pitanje je finansiranje kluba. Ako klub ne izvršava svoje obaveze, on može da ispadne iz lige. Jedan od problema je što pravila zahtevaju da se poverioci isplate, pre nego što počne naredna fudbalska sezona. Ako se to ne dogodi, selidba u niži rang je realna opcija⁶⁹. Činjenica je da postupak administracije dovodi do rezultata, ali taj postupak ne može biti predugačak. Portsmut je upozoren da je njegovo članstvo u Savezu u opasnosti ako ne izađe iz administracije koja je trajala 14 meseci⁷⁰. No, ako uopšte govorimo o engleskim klubovima, mora se reći da su oni stabilni. U 1923.godini je 85 klubova igralo u 4 ranga takmičenja. U 2008. Čak 75 od tih klubova se takmičilo u navedene 4 lige. Sigurno je da je više od polovine ovih klubova prošlo finansijsku krizu u nekom trenutku svoga postojanja⁷¹. Inače, od marta 2010. svi fudbalski klubovi moraju da dostave Fudbalskom savezu finansijski plan koji je održiv. Ukoliko to nije slučaj, onda će liga prema tom klubu preduzeti mere⁷².

V Zaključak

Prvo pitanje koje se mora postaviti kad govorimo o insolventnosti fudbalskih klubova, odnosi se na status fudbalskog kluba kao udruženja. Da li se udruženje može tretirati na isti način kao i privredno društvo, kad je u pitanju trajnija nesposobnost za plaćanje. Ako ono posluje kao privredno društvo, odnosno ako se bavi organizacijom fudbalskih utakmica, sklapanjem ugovora sa fudbalerima („kupovina“ i „prodaja“ igrača), sa ostalim zaposlenima u klubu, zatim sa donatorima, ako klub ima prava i obaveze kao i

⁶⁸ Beech J., Horsman S., Magraw J., The Circumstances in which Englishfootball Clubs become Insolvent, 7, http://www.academia.edu/171189/The_Circumstances_in_which_English_Football_Clubs_Become_Insolvent, 20. 03. 2014.

⁶⁹ Football Clubs and Insolvency, <http://www.carterclark.co.uk/index.php?section=841&page=6150>, 19. 03. 2014.

⁷⁰ Portsmouth may be 'the last major insolvency' in football, says expert, <http://www.out-law.com/en/articles/2013/april/portsmouth-may-be-the-last-major-insolvency-in-football-says-expert/>, 19. 03. 2014.

⁷¹ Stability and insolvency in European football, <http://www.soccernomics-agency.com/?p=448>, 20. 03. 2014.

⁷² Football Clubs and the Insolvency Act, <http://www.inbrief.co.uk/football-law/football-clubs-administration-insolvent.htm>, 20. 03. 2014 .

Prof. Vladimir Čolović, PhD
Principal Research Fellow
Institute of Comparative Law –Belgrade

INSOLVENCY AND FOOTBALL CLUBS

Summary

Insolvency of football clubs is a problem that is present in all countries. The reasons for the financial crisis football clubs in Serbia are numerous and varied. They are related to the poor results of representation, then, poorly results of clubs in European competitions, suspicion of match-fixing, selling players, a small number of spectators, as well as the earlier debts clubs. In Serbia, this topic is regulated by the Act on Sports, the Bankruptcy Act and the Act on Associations, but incomplete. One of the proposals for the release of football clubs from a financial crisis is related to the proceeding of the reorganization. It allows clubs to pay their debts in a given time period and to continue their competition. The paper presents some solutions of the Croatian legislation in this topic and one case of reorganization of a football club in this country. The author also devotes attention to the increasingly frequent cases of insolvency of football clubs in the UK. The author presents the procedure of administration in this country that allows clubs to pay their debts and keep playing.

Key words: *insolvency, football clubs, bankruptcy, reorganization, association, administration, sport commercial society.*